

Бу
күмүргэ

Улуу тириэньэр
Д.П.Коркин төрөөбүтэ 95
сылыгар

Үйгө биридэ кэлэр улуу
тириэньэр/4

Үөрэх

Быйыл биэлсэр идэтигэр 25
устудьону үөрэтиэхтэрэ/5

Кэпсиэхпин баҕарабын

Киһи умнубат
салайааччыта/7

Үөрэх дьыла саҕаланна. Түмүктэр уонна саҥа соруктар тустарынан

Үөрэх-иити. 2023-2024 үөрэх дьылыгар Дойдубут
үрдүнэн үөрэхтээһингэ кэккэ уларыыйылар, саҥа
соруктар турдулар /3

Тэтик

**Улууспут истэниэһинэрэ байыаннай
дьылы кыттылаахтарыгар сылаас
таҥаһы тигиэхтэрэ**

Байыаннай дьылы кыттылаахтарыгар
кырата суох көмөнү волонтердар онороллор.
Улууспутугар байыаннай дьылы кытты-
лаахтарын төрөппүттэригэр уонна дьиз кэр-
гэтэригэр туох нээдатынан, сайаалка быһыы-
тынан, көмө оноруллор. Нэһиликтэргэ ба-
йыаннай дьылы кыттылаахтарын дьонно-
ругар биир дойдутаахтара сайынын оттоон,
күһүнүн мас мастаһан, муус ылан, киллэрэн,
хотонго үлэлэһэн көмөлөһөллөр. Нэһилик-
тэр түмсүүлэрэ, ыччат холбоһуктара, түөлбөлөр
о.д.а. көмөнү оноро опороллор.

Сотурутаабыта улуус "Дьахталларын сэбиэ-
тэ" уопастыбаннай тэрилтэ уонна Мугудай
нэһилигин "Сайдына" дьахталларын сэбиэ-
тэ "Талисман победы" волонтерскай бырайыа-
гынан кыттан, 991 635,00 солкуобайдаах Саха
сирин баһылыгын грантын ылбыттара. Бу грант
чэрчитинэн, оҕону уонна ыччаты патриотичес-
кай иитиһэ, көлүөнэлэр сибээстэһиһиригэр
уонна байыаннай дьылы кыттылаахтарын
духобуну уонна матырыйаалынай өйөбүлү,
көмөнү оноруохтара.

Улууспут истэниэһинэрэ бэйэлэрин би-
лиилэрин-көрүүлэрин үүнэр көлүөнэбэ уонна
ыччакка интэриһтэрэ, оскуола үөрэнээччилэ-
рин уонна эдэр ийэлэри кытары байыаннай
дьылы кыттылаахтарыгар анаан 1000 сылаас
таҥаһы тигэн ытыахтара.

**Көбүөргэ - Саха сирэ, Монголия
хамаандалара**

2023 с. күһүн тустуу биһигинэн буолбут Чу-
рапчыга Саха сирэ - АХШ, Саха сирэ - Турция
хамаандаларын табаарыстыы көрсүһүүлэрэ тэ-
риллбитэ.

Быйыл, улуу тириэньэр Дмитрий Коркин
төрөөбүтэ 95 сылыгар анаан балаҕан ыйын
3 күнүгэр эмиэ, кини дойдутугар Чурапчыга,
көһүл тустууга Саха сирэ - Монголия хамаанда-
ларын көбүөргэ сирэй көрсүһүүлэрэ буолуоҕа.
Ким күүстээх - ол кыайды!

**Чурапчытаабы «Үөрүү» оҕо айар
дьоһурун киинигэр туристическай-
краеведческой хайысхалаах кабинет
аһылына**

«Хас биридди оҕо ситиһиитэ» федеральной
бырайыак уонна «Үөрэхтээһин» национальной
бырайыак чэрчитинэн, араас тииптээх үөрэх тэ-
рилтэлэрин матырыйаалынай-техническэй
баазаларын сангардыыга, эбии үөрэхтээһин бы-
рагыраамаларын олоххо киллэриигэ хас да хай-
ысханан электроннай аукцион тэрилиннэ. Ол
түмүгэр «Кустук — күөх зыйга» бырагыраама ту-
ристическай-краеведческой хайысхага хабыс-
та.

«Үөрүү» оҕо айар дьоһурун киинин сапа-
йааччыта Ирина Сергеева: «Бу бырагыраама-
нан ылбыт оборудованиеларбытыгар гене-
ратор, квадрокоптер, фотоаппарат, 7 улахан
палатка, навигатордар уонна рациялар баал-
лар. Оҕолор кыһын устата теориятын үөрэтэн
баран, сайын «Кустук» лаабырга бу оборудова-
ниеларын практикаларын барыахтара. Онон
бу кабинеттээх аһыллыбыта «Кустук» лаабы-
ры төрүттээбит, экологическай үлэбиз инновато-
р Николай Протодьяконов үлэтин салгынырга
төһүү күүс буолуо диэн үөрэбитэ, — диэн эттэ.

Чурапчы үөрэнээччилэрэ Билии күнүн көрсөллөр. // СЕМЕН ЖЕНДРИНСКИЙ ТУРАИИТЭ

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Балаҕан ыйын
1 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Балаҕан ыйын
2 күнэ
СУБУОТА

Балаҕан ыйын
3 күнэ
БАСКЫҤААННА

Балаҕан ыйын
4 күнэ
ВЭНИДИЗНЬИК

Балаҕан ыйын
5 күнэ
ОПТУОРОУНЬУК

Балаҕан ыйын
6 күнэ
СЭРЭДЭ

Балаҕан ыйын
7 күнэ
ЧЭППИЗ

14° 3°

9° 0°

13° 1°

14° 3°

14° 2°

11° 1°

10° 1°

Үөрэх дьыла саѳаланна. Түмүктэр уонна санга соруктар тустарынан

Үөрэх-итиин. 2023-2024 үөрэх дьылыгар Дойдубут үрдүнэн үөрэхтээһингэ кэккэ уларыыылар, санга соруктар турдулар.

Мария АРТЕМЬЕВА

Чурапчы улууһугар үөрэхтээһини 16 уһуһаан, 25 оскуола, 3 эбии үөрэхтээһин тэрилтэ хааччыйаллар.

2022-2023 үөрэх дьылын 3554 оѳо түмүктэтэ. Үөрэх ситиһини — 100%, хаачыстыба — 65%. Үөрэх бырагыраамалара бары биридимизтэргэ 100% ситиһиннэ.

9 кылааска 320 оѳо үөрэммиттэн ОГЭны 296, ГВЭни 24 үөрэнээччи туттардылар. ОГЭ түмүктэригэр орто баал көрдөрүүтэ 9 биридимизкэ үрдэтэ.

11 кылааһы бүтэрээччилэргэ Биир кэлим экссэмэни туттарбыт оѳо аксаана — 207. Саамай элбэх оѳо обществознание — 63 выпускник, биологияны — 42, химияны 36 оѳо талан туттардылар.

2022 сылы кытта тэҥнэтэххэ, 2023 сыллааҕы биир кэлим экссэмэни түмүгүнэн 10 биридимизкэ орто баал көрдөрүүтэ тубуста.

Информатика биридимизтигэр мунутуур 100 баалы С.К. Макаров аатынан Чурапчы гимназиятын выпускнига Тимур Куличкин ылары ситиһэн, улууспутугар 3 сылын 100 баал бэлиэтэнэ.

13 оѳо «Үөрэххэ уһулуччу ситиһилэрин иһин» мэтээлинэн бүтэрдилэр.

Маннайгы кылааска 350 -ча оѳо киһэр.

Оскуола иннинээҕи үөрэхтээһингэ быйылгы үөрэх дьылыгар барыта 16 уһуһаан,

5 оскуола-саад, 8 оскуола иһинээҕи бөлөх барыта 1740 оѳону хабаан үлэтихтэрэ. Быйылгы үөрэх дьылын уратытын Федеральнай үөрэхтээһин бырагыраамата үлэҕэ кириитэ буолар. Оѳо кыра сааһыттан патриот, дойдутун таптыыр киһи буола улаатарыгар сүрүн бөлөҕмтэ уруллуоҕа.

Чурапчытааҕы «Мичил» уһуһаан педагогтара өрөспүүбүлүкэҕэ ытыллыбыт «Я и мой наставник» куонкуруска 2 миэстэни ылары ситистилэр. Илин эҥээр улуустарга ытыллыбыт оскуола иннинээҕи үөрэхтээһин педагогтарын мето-турдарыгар биһиги улууспут педагогтара бастакы миэстэни ылдылар.

Үөрэнээччилэр Бүтүн Арасыйатааҕы олимпиадалара дьобурдаах оѳолорго ытыллар тэрээһиниэртэн биир сүрүннэрэ буолар. Быйыл Бүтүн Арасыйатааҕы судаармстыбаннай олимпиада муниципальнай түһүмэҕэр барыта 25 биридимизкэ 2007 үөрэнээччи кытынна. 612 үөрэнээччи бириистэх миэстэҕэ тигистэ. Өрөспүүбүлүкэтээҕи түһүмэххэ 14 биридимизкэ 81 үөрэнээччи кытынна, 19 кыайылаах уонна бириистэх миэстэҕэ тигистилэр.

Академик Владимир Петрович Ларионов аатынан «Ииникигэ харды» научнай-практической кэмпириэнсийэ өрөспүүбүлүкэтээҕи түһүмэҕэр улууспут 73 үөрэнээччигэ 39 сиксийэнэн 70 бырайыагы көмүскэттилэр. Уопсай түмүккэ өрөспүүбүлүкэ эбии үөрэх-

тээһин тэрилтэлэрин икки ардыгар «Үөрүү» оѳо дьобуруун сайынналар киһи бастакы миэстэни, улуус хамаандата бастакы миэстэни ылары ситистилэр.

«Эдэр профессионаллар» (WorldSkills Russia) улуустааҕы түһүмэҕин 30 хайысхатыгар 290 үөрэнээччи кытынна.

Иити үлэтэ. Чурапчы улууһун оѳото-мччата төрөөбүт норуотун үгэһигэр, итаҕалигар, тылыгар-өһүгэр кыра эрдэҕитэн сыстан, сахалыы толкуйдаах, сикэрдээх-майгылаах, төрөөбүт улууһун таптыыр, уратытын өйдүүр, устуоруйатын үөрэтэр-чинчийэр, харыстыыр, сайынналар санаалаах улаатан тахсар эйгэтин тэрийэр сыллаах улууспутугар былырынгы үөрэх дьылыттан «Боотур Уус сыдыаннара» бырагыраама олоххо киһрээ. Дьобурдаах оѳолору сайыннарыыга, өйөөһүнгэ сыллата ситимнээх үлэ ытыллар, улууспутугар оѳо сайдарыгар бары кыахтар үөскэттилэр.

2019 сыллаахха «2020-2024 сс. Чурапчы улууһугар оѳо-мччат успуордун сайыннарыы» бырагыраама ылыныллыбыта. Бу бырагыраама сүннүүнэн үлэ-хамнас барда.

Эбии үөрэхтээһингэ уопсайа 3 эбии үөрэхтээһин тэрилтэҕэ үлэлиир: «Үөрүү» оѳо сайдар киһинэ, Чурапчытааҕы үөрэтэр-онгортон таһаарар кэмбинээт, Чурапчытааҕы оѳо успуорт оскуолата.

Оѳо сайынгы сынныалаҥар реестрга киһрбит 23 лааҕыр үлэлэтэ, онтон 19 күнүскү, 4 хонуктаах балаакканан лааҕыр.

Барыта 1480 оѳо хабылынна (ЛДП – 820, балаакканан лааҕыр – 660), ол иһигэр — 38 учуокка турар оѳо. Анал байыаннай дьайыы кыттыылаахтарын оѳолоро лааҕырынан толору хааччыллан, билингиги туругунан, барыта 20 оѳо лааҕырынан хабылынна. Ону таһынан, өрөспүүбүлүкэ таһыгар лааҕырдарга барыта 14 оѳо путевканан хааччылынна.

Дьобурдаах оѳолору сайыннарыыга, өйөөһүнгэ сыллата ситимнээх үлэ ытыллар, улууспутугар оѳо сайдарыгар бары кыахтар үөскэттилэр.

Улууска 2023-2024 үөрэх дьылыгар «Земскэй учуутал» Федеральнай бырагыраамаҕа Р.И.Константинов аатынан Амма орто оскуолатын «Биология, химия» учууталын вакансиятынан киһрбитэ. Манна кыайылааҕынан Сарыҕлар Александр Айыжылович тахсыбыта.

19-с педагогической дьаарбанка чэрчитинэн ытыллыбыт «Бастыҥ наставник учуутал» куонкуруска Төлөйтөн Мария Дмитриевна Васильева ситиһилээхтик кытынна. Улуус уһуһааннарын холбоһук хамаандалара «Распаковка» өрөспүүбүлүкэтээҕи квестооннууга 2-с миэстэ буоллулар. «Чурапчы чарана» педагог-биэлэтиэкэрдэр хамаандалара өрөспүүбүлүкэтээҕи Библиотурнирга 2-с миэстэни уонна «Бастыҥ маастар-кылаас» анал ааты ыла.

2023-2024 үөрэх дьылыгар биир кэлим федеральнай бырагыраамаҕа киһрэн, Дойдубут үрдүнэн үөрэхтээһингэ

кэккэ уларыыылар, санга соруктар турдулар.

• Үөрэх сангардыллыбыт санга судаарыстыбаннай ыстандаара быйыл 1-5 кылаастарга, салгыы үс сыл устата орто, улахан сүһүөхтэргэ киһриээ.

• Быйыл, балаѳан ыйын 1 күнүттэн, Дойду үрдүнэн 10-с уонна 11-с кылаас үөрэнээччилэрэ устуоруйа уруогар сонун учуобуннуутунан үөрэниэхтэрэ.

• Иити үлэтигэр санга тосхоллор былааннааллар. Ол курдук, үөрэнээччилэри үлэҕэ сыһыаран уопастыбаннай, туһалаах үлэни дьарыктаннахтара, ол иһигэр бэтэрээннэргэ көмөлөһүөхтэрэ. Оскуола бырагырааматыгар алын байыаннай бэлэмнэни (начальная военная подготовка) кууруһа киһриээ. Балаѳан ыйын 1 күнүттэн нэдиэлэ аайы идэҕэ эрдэттэн туһаайар дьарыктар ытыллыахтара.

• Улууспутугар былырынгы үөрэх дьылыттан киһрбит «Боотур Уус сыдыаннара» бырагыраама чэрчитинэн 2023-2024 үөрэх дьылыгар улуус оскуолаларын бары үөрэнээччилэрэ Чурапчы улууһун үөрэнээччитин күннүгүнэн (дневнигинэн) үөрэниэхтэрэ.

• Үөрэх санатыттан электроннай уонна дистанционный үөрэхтээһин тохтотуллар.

Быйылгы үөрэх дьыла саѳаламмытынан, бары үөрэх эйгэтин үлэһиттерин, бары үөрэнээччилэри эбэрдэлиибит! Ыччаты үөрэтигэ уонна иитигэ ситиһилээх үлэни-хамнаһы, үөрэх таһымн үрдэтигэ сана, сонун саѳалааһыннары, үтүө түмүктэри баѳарабыт.

Тыа хаһаайыстыбата. Мындаѳаайыттан Павловтар дьииэ кэргэн: “Хас даѳаны сыллааҕы баѳа санаабыт туолла”

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ

СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министриэстибэтигэр “Развитие кормопроизводства” диэн өрөспүүбүлүкэтээҕи Судаарыстыбаннай бырагыраама аннынан үлэлиир “Развитие сельского хозяйства и регулирование рынков сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия” салаа энергонасыщенной тизхиныкэлэргэ сыллааҕы төлөбүрдэригэр 95% субсидия көрүллэн, туһааннаах хайысхаҕа үлэли-хамсыы сылдьар бааһынай хаһаайыстыбаларбыт санга тизхиныкэлэр күлүүстэрин туттулар.

Бу күннэргэ өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн 9 бааһынай хаһаайыстыба үрдүк кыамталаах тизхиныкэлэннилэр. Ол курдук, хамбаайыннар Нам, Ханалас,

Өлүөхүмэ, Уус Алдан улуустарыгар итиэниэ Чурапчы улууһун Болугур нэһилиэгэр кэллилэр.

●●● Бу бырагыраамаҕа, дьолго, хапсан хаалбытым. Дьингэр, эрдэ үлэстэн бүппүтүр эбит этэ. “Ханна сылдыбыккын?” диэн буолбута. Ол эрэри икки дуу, хас дуу хонугунан биир хандьыдааттара сотуллан хаалан, киһи онугар киһрэн хааллым. Инньэ гынан, хамбаайыҥга тигистибит. Хамбаайыммыт “AVR Spirit 5200” диэн ааттаах, икки кирээдэни тэҥинэн хомуйуохтаах, буорун-сыһын бүтүннүү ыраастаан таһаарар транспортердардаах. Былырыннга диэри, хамбаайын барыан иннинэ, биһиги хортуоска утун туспа тыраахтырынан биир киһи уһун күнү быһа сылдьан быһыта обустарар этэ. Билигин бу хамбаайын онукука наадыбат буолар. Сүрүн ураты-

тынан — киһини “МТЗ” кыайан сөспөт, инньэ гынан лизинг нөҥүө бэйэм эбии улахан тизхиныкэ ылынан эрэбин, бу нэдиэлэҕэ ыталлара буоллар диэн баѳалаахпын. Хамбаайын бункера, уруккулар гизиннэрэ 2 туюнна эбит буоллаҕына, билингигибит 6 туюнна хортуоппуйу батарыахтаах. Онуоха биһиги үс төгүл аҕыйахтык тохтуохтаахпыт, ол түмүгэр онгортон таһаарыбыт улаатмахтаах, дьон үлэҕэ нөдөрүүската аччыахтаах. Холобур, хортуоппуйу сүөкүүр-бүтүгэр үөһэ үлэли турар дьон урукку өттүгэр аллара түһүөхтэрин наада буолар этэ, билигин биһлэн турар, үс төгүл аҕыйахтык түһэр буолаллар. Биир түһүүгэ 6 туюннаны сүөкүөхтээхпит. Хамбаайыммыт олус эрэллээх, ону таһынан киһизхэ электрониката олох аҕыйах, транспортердара барыта привод, кардан көмөтүнэн хам-

● Санга хамбаайын күлүүһүн тутуу үөрүүлээх түгэнэ.

сыллар. Уруккум гидрона-состар этэ, онтубут биир эмэ боруобата быһа ыстаннаҕына, улаханник моһуоктааччы. Түгэниэн туһанан, СӨ Ил Дарханыгар Айсен Николаевка, СӨ Бырабыыталыстыбатыгар, СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министриэстибэтигэр бу онгортон таһаарар хаһаайыстабаларга манник улахан көмөнү онгор-

буттарыгар дириҥник махта-набын. Ону таһынан эһилги сылларга эмиз салгыы өйүүлэрэ буоллар, чуолаан төлөбүргэр эбии субсидия көрөллөрө буоллар, диэн баѳа санаалаахпын, - диэн Болугур нэһилиэгин “Сайдым” бааһынай хаһаайыстыба баһылыга Данил Павлов санаатын үлэһиннэ.

Үйэҕэ биирдэ кэлэр улуу тириэньэр

Улуу тириэньэр Д.П.Коркин төрөөбүтэ 95 сылыгар. Кини хас биирдии иитиллээччитин уратытын учуоттаан, санга суолу-иини тобулан, бэйэтин дириг научнай билиитигэр-көрүүтүгэр тирэбирэн дьарыктыыра.

Сыал, символ курдук көрүүтүгэр

Дмитрий Петрович биһизгэ, бары үөрэнээччилэригэр, хас биирдиибитигэр ис кыахтар-бытын, күүстээх өрүттэрибитин арынан, олору хайдах сайын-нарарбытын ыйан-кэрдэн биэрбитэ, хас биирдиибит ити уратыларбытыгар сөп түбэ-һиннэрэн, адьас санга суолла-ры-инистэри көрдөөн, булан, бэйэтин дириг научнай били-итигэр-көрүүтүгэр тирэбирэн дьарыктаабыта. Кини улуута онно сытар.

Оскуолаҕа, бастатан туран, үөрэҕи билэри ирдиир этэ. Үөрэх – оҕо өйүн-санаатын, култууратын, инники дьылҕа-тын быһаарар улахан суол-талаах.

Ити курдук, Дмитрий Петрович үөрэппит оҕолоругар кини бары үтүө хаачыстыба-ларын холбуу көрөн, хас биир-диибитигэр утум-ситим инэ-рэрэ. Биир кини кыаҕа итиннэ барытыгар хайдах тийибитин кини сөбөр. Ол туһугар төһө-лөөх элбэҕи аахпыт, ырытан толкуйдаабыта, суолу-иини көрдөөбүтэ буолуой?

Павел Пинигин, XXI Олимпийской оонньуулар, Аан Дойду үс төгүллээх, Европа, ССРС чөмпүйүөннэрэ.

Өрүү үлэтин туһунан толкуйдуура

Александра Коркина, Д.П.Коркин кэргэнэ:

Иитиллээччилэрин наһаа күндүтүк саныыра, дыэттигэр ки-нилэри араастык таптаан аат-тыыра. Оҕолору аҥардас успуорт эрэ буолбакка, кылаа-бынаҕа, үрдүк култууралаах, үчүгэй дьон буолалларын туһу-гар кыһаллара, туохтан да ордук чизинэй, бигэ тыллаах буолар-га уһуйара. Үөрэнээччилэрэ өрүү чизинэй, өйдөөх, үөрэх-тээх буолалларыгар аксаабакка кыһаллара.

Д.П. Коркин 1928 с. балаҕан ыйын 5 күнүгэр Петр Кириллович уонна Мария Андреевна Коркиннар диэн ыалга бастакы оҕонон төрөөбүт, кини кэнниттэн биир кыыс уонна уол төрөөбүттэр.

1937 с. төрөппүттэрэ утуу-су-буу өлөн, үс оҕо тулааһа хаал-быт. 1939 с. Армылаах алын сү-һүөх оскуолатыгар үөрэнэ кири-бит. 1940–1941 сс. Кытаанах оскуолатыгар салгы үөрэммит, онтон Чурапчы 41 колхоза хоту көһөрүүгө түбэһэн, Булун оро-йуонугар Бороҕон нэһилиэгин оскуолатыгар үөрэнэн, сэттиһи бүтэрбит. Онтон куоракка кэлэн, Дьоккуускай куорат 2-с нүөм-эр-дээх оскуолатыгар кирибит.

1951 с. орто оскуоланы бүтэрэн, биир сыл үлэлиир уонна 1952 с. Ленинград куорак-ка Герцен аатынан педагогиче-ской үнүстүүккэ кириэн нуучча тылын учууталын идэтигэр үөрэнэр. Манна самбоһун дьа-рыктанар, хас да күрэхтэһин-гэ кыттан миэстэлэһэр. 1956 с. үөрэҕин бүтэрэн, дойдутугар Чурапчыга нуучча тылын уонна литературатын учууталынан үлэли кэлэр. Ити сыл Чурапчы, Ойулуун уолаттарын мунһан, тустуу сиэксийэтин салайан ыытар. 1966 с. интэринээт-ос-куолаҕа тустуу оскуоланы аста-ран Саха сиригэр, Арасыйыаҕа, ССРС-ка суох санга сүүрэни кил-лэрэн успуорт оскуоланы аһар.

Дмитрий Петрович үлэлээ-бит кэмигэр үс олимпийской призеру бэлэмнээн таһаар-быта. Роман Дмитриев 1972 с. 1-кы миэстэ, 1976 с. 2-с миэстэ, Павел Пинигин 1976 с. 1-кы миэстэ, Александр Иванов 2-с миэстэ буолулаабыттара. Чурапчы ыспартыбынай оскуолатыгар Д.П. Коркинҕа 448 уол көҥүл тустуунан дьарыктаммыта, 175 ССРС успуордун маастарын, 200

успуортмаастарыгар хандьыда-ты иитэн таһаарбыта. 265 оҕо үрдүк үөрэҕи, 200 орто үөрэҕи бүтэрбиттэрэ, анал идэлээх үлэһит дьон буолбуттара, со-рохтор күн бүтүннэ дээрэ кини аатын ааттатан, Өрөспүүбүлүкэ-бит сайдарын туһугар үлэли-хамсы сылдьаллар.

Д.П. Коркин наукаҕа тирэбирэн дьарыктыыра. Күрэх-тэһиниттэн кэлбит оҕо бары ти-риэньэр хоһугар кириэн, хайдах тустубуттарын, хайдах кыай-бытын, кыайтарбытын, ханнык приемнары онорбутун, туох санганы билбитин суруйара, ону барытын түмэн, ырытан үөрэ-тэрэ. Дьарыкка биир приему уһундук онорорбут, сыһа онорор буоллахпытна, дьа-рыгы тохтогон үчүгэйдик онор-бут уолаттары, И. Федосеевы, Ю. Цыкунову көбүр ортогугар киллэрэн, барыбытын мунһан өссө үөрэтэрэ. Бу приему бары үчүгэйдик онорор буоллахпы-тына, салгы атын приему үөрэтэрбит. Онон, улахан кы-лаастаах тустуук да буолбатар-быт, үчүгэйдик приемнарытын онорорбут, атын сиргэ тийээн баран, биһиги сүүмэрдэммит хамаандаҕа дьарык ытарбыт, приемнары көрдөрөрбүт, бы-һаарбыт.

Д.П. Коркин Сэбизскэй со-йуус, Арасыйыа саамай аатыр-быт тириэньэрдэрин И.В. Моро-зовы, А.М. Дякины, А.С. Карапе-тьяны, С.А. Преображенский, А.З. Дзгоевы, Ю.А. Шахмурдо-вы кытта довордоспуста, биригэ үлэлиирэ. Кинилэр уопуттарын туһаммыта. Онтон салгы уопу-туран, бэйэтэ туспа суоллаах-нистээх тириэньэр, ханна баҕа-рар билиинилэр, сыаналанар уонна ытыктанар буолбута, Чу-рапчытаагы тустуу оскуолата аан дойдуга билибитэ, саха тус-тууктара үрдүк кэрдиискэ тах-салларыгар олук-тирэх буол-

бута.

Дмитрий Петрович үлэтигэр наһаа бэринилээхтик үлэли-рэ, хас биирдии тустуук оҕо-лоругар ханнык приемнар сөп түбэһэллэрин сахалыы өйүнэн быһаарара, ордук күүскэ саха-лыы тустуулары (хапсаҕайы) диригиник үөрэппитэ. Элбэх-тик хапсаҕайдаһан тустубут бөдөстөрү көрсөн кэлэстэрэ. Үөрэтэр оҕолоругар хапсаҕай приемун элбэхтик онортороро.

Сэбизскэй Сойуус, Арас-ыйыа, аан дойду тустуук-тарын тустар тизхиникэ-лэрин үөрэтэн баран, бэйэтэ күүс киллэрэр тренажердары маһынан, тимириэн онорто-рон, биһиги үөрэнэр кэммити-гэр 60-70-с сылларга туһанар буолбута. Ол сағана, күүһү ха-чайдыыр тренажер диэн ханна да суох этэ. Биһиги соһуруу туста сылдьан онук тэриллэр баалларын көрбөт да этибит, арай кини саға үрдүктээх чу-учалалар баар буолар этилэрэ. Ол онорторбут тренажердара араас быччынарга тус-туһу-нан аналлаахтара. Тыа хаһаа-йыстыбатын министристибэ-титтэн суон торуоһу буларан, ону чиккэччи тартаран баран, ол устун хаамтарара. Хаптаһы-тан 3 м. үрдүктээх, 3 м. туора-лаах, 250 кылаҕастаах истиэкэ-ни биһиги кылаас оҕолоро - Ба-сов Эдиктээх онорбуттара. Ол кэлин успуорт эйгэтигэр «Стенка Коркина» диэн биллэр.

Суон быччынар тустуук-ка туһалаабыттар, төттөрүтүн приемнары онорорго маһы-дииллэр, быччыт тустуук хан-нык приему онороруттан бэйэтэ түллэн көмөлөһүөхтээх диирэ. Уһун синнигэс быччынар туһалаахтартар, көбүс уонна сис быччынар сөпкө үлэ-лиэхтээхтэр диэн үөрэтэрэ.

Ханнык балаһыанньаҕа ханнык приемна быччынар

хайдах үлэлиилэрин, хас кы-раадыс муунугунан прием олгоһуларын быһаарар, суот-татар этэ.

Бу үлэлэрин бэйэтэ толкуй-дуура. Кэлин оҕолор төрүттэ-рин, зодиахтарын эмиз үөрэтэр этэ. Ол курдук, күүстээх дьон оҕолорун, сиэннэрин булан ажалан эрчийэрэ. Бөҕө Тараҕай сиэнин Никон Брыгаевы, Күүстээх Ыстапхан уолун Юрий Андреевы, Халыматтан Захар Чукрову, Уус Майаттан Даас Ива-нову эрчийбитэ.

Дмитрий Петрович тустуу успуордугар кыайыыга тийэр-гэ сүрүн көрдөбүлэ: **Бастакы-нан**, кытаанах бэрээдэк, Ыспар-сымыан буолуун да, тириэньэр ирдэбилин хайаан да толоруох-тааххын, бэрээдэги тутуһуох-тааххын.

Иккиннинэн, тустууга арал-дьытар куһаҕан дьаллыктар (арыгы, табах, пийбэ) суох буо-луохтаахтар, **Үсүһүнэн**, чизин-нэй буолуу.

Биһиги сыл аайы тириэ-ньэрбит, учууталбыт бириһи-гэр көҥүл тустууга Аан дойду турнира ытыһалар, үс бириис-тээх миэстэҕэ тустан кирибит бөҕөскө «Арасыйыа успуордун маастара» диэн аат бэриллэр. Чурапчытаагы успуорт-оскуо-ла томторугар, кини баазаты-гар 1999 сылтан физкултуура үнүстүүтэ аһыллан үлэлиир. Олорбут дыэтэ тустуу мусойа буолбута. Д.П. Коркин аата көҥүл тустуу устуоруйатыгар Саха сиригэр, Арасыйыаҕа, аан дойдута куруук ааттана туруо-ҕа. 2003 сылтан успуорка уонна физкултуураҕа үрдүк ситкини-лэрин иһин, Д.П. Коркин ааты-нан Судаарыстыбаннай бириэ-мийэ олохтомуута.

Михаил Друзянов, көҥүл тустууга ССРС успуордун маастара.

Тириэньэр иитиллээччилэрин кытта.

Цитата

Дмитрий Коркин, тириэньэр.

Дьол - көҥүл, норуот иһин күүс кыайарынан, сүрэх баҕатынан үлэлииргэ бэлэм-мин.

Быыбар-2023

За социальное равенство!

Вперёд, за Виктором Губаревым!

Площадь предоставлена безвозмездно кандидату на должность Главы РС(Я) - Губареву В.Н.

**КЭСКИЛБИТ
ТУҢУГАР
БИИРГЭ!**

**Айсен
НИКОЛАЕВ**

Площадь предоставлена безвозмездно кандидату на должность Главы РС(Я) - Николаеву А.С.

10 СЕНТЯБРЯ

ЛДПР

ГАВРИЛ ПАРАХИН

**ЧЕСТНО! СМЕЛО!
ЗА ЛЮДЕЙ!**

Площадь предоставлена безвозмездно кандидату на должность Главы РС(Я) - Парихину Г.П.

**ВЫБОРЫ ГЛАВЫ
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)**

**Игорь
БОРИСОВ**

Площадь предоставлена безвозмездно кандидату на должность Главы РС(Я) - Борисову И.А.

Үөрэх. Быйыл биэлсэр идэтигэр 25 устудьуону үөрэтиэхтэрэ

Марфа ПЕТРОВА

Ааспыт сылга Чурапчытааҕы киин балыһа, Дьокуускай-дааҕы медицинскэй колледж уонна Чурапчытааҕы аграрнай-технической колледж үс өрүттээх сөбүлэни түһэрсэн, улууска медик идэтигэр үөрэтэр салаа аһыллыбыта.

Салайааччынан Александра Седалищева ананан үлэлиир. Киин быйылгы үөрэх дьылыгар хас устудьун кирибитин итинэн сана уларыһылар тустарынан билиһиннэрдэ:

●●● Ааспыт үөрэх дьылыгар сизэстэрэ идэтигэр 15, биэлсэргэ 13 устудьун бастагы куурустарын ситиһиннээхтик түмүктээбиттэрэ, производственной практикаларын киин балыһа баазатыгар ааспыттара. Устудьуоннар сыл устата араас конкурустарга, научнай-практической кэмпириэнсийэлэргэ кыттан, номуо өрөспүүбүлүкэтээҕи, регионалдык таһымнаах күрэхтэһиннэлэргэ ситиһиннэрдээхтэр. Дьокуускайдааҕы медицинскэй колледж мытар дьаһал-

ларыгар барытыгар көхтөөхтүк кытталлар.

Сана үөрэх дьылыгар 25 мизэстэлээх биэлсэр группата аһыллына. Балыһаҥа медсизэстэрэ штатынан хааччыллымы 99,6%, ол иһин сизэстэрэ идэтигэр быйыл устудьуоннары ылбатыбыт. Үөрэх болдього быйылгыттан кыччаан, биэлсэрдэр 2 сыл 10 ый үөрэнэр буоллулар. Онон 2 сыл 10 ыйынан Чурапчы улууһа 15 медсизэстэрэ, 38 биэлсэр штатынан хааччыллыктаах. Ол курдук, 2023-2024 үөрэх дьылыгар уопсайа 53 устудьун үөрэниэ. Устудьуоннар истэригэр ыаллымы сытар Таатта, Мэнэ Хангалас улуустарыттан кэлэн үөрэнэллэр. Үгүс устудьун киин балыһаҥа младшай медицинскэй сизэстэрэнэн үлэлииллэр. Билиҥи үөрэхпит кыһатыгар бары дьыа кэргэннээх, оҕолордоох устудьуоннар үөрэнэ сылдьаллар. Киинилэр дьизэлэриттэн тэйбэккэ үөрэнэллэригэр табыгастаах усулуобуйа тэрилиннэ диэн сыаналыбын. Үөрэтэр састаап толору – Киин балыһа быраастара, биэлсэрдэр, үрдүк үөрэхтээх сизэстэрэ уонна Чурапчытааҕы аграрнай-технической колледж преподавателлэрэ үөрэтэллэр. Улуус баһылыга Степан Саргыдаев өйөөн, устудьуоннар үөрэнэллэригэр, чуолаан араас

процедураны, бастагы суһал көмөнү онгороллоругар анаан муляжтары ылбыппыт. Онон сатабыллаах, идэлэрин толору баһылаабыт медиктэр үүнэн тахсыахтара диэн эрэнэбит.

Санатан эттэххэ, үөрэх дьылын аһыллымын бэлиэтиир үөрүүлээх линейка балаҕан ыйын 1 күнүгэр буолуо. Үөрэх балаҕан ыйын 4 күнүттэн саҕаланна.

Дьокуускайдааҕы медицинскэй колледж Чурапчытааҕы салаатын устудьуоннара салайааччыларын Александра Седалищеваны кытта «Мы вместе» аахсыһа кыттыһаллар.

Быыбар-2023

**ЭН ЭТИИН –
БИҢИГИ
СОРУКПУТ!**

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам СПП «СПРАВЕДЛИВАЯ РОССИЯ-ПАТРИОТЫ ЗА ПРАВДУ»

**САҢА ДЬОН
КЭМЭ КЭЛЛЭ!**

САРДААНА АВКСЕНТЬЕВА ХАМААНДАТА

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам ПП «НОВЫЕ ЛЮДИ»

СИЛЬНАЯ ЯКУТИЯ – Кандидаты в народные депутаты РС(Я) – общереспубликанская часть

Айаан ВАСИЛЬЕВ **Татьяна ОЛЛОНОВА** **Виктор ГУБАРЕВ**

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам ПП «КПРФ»

**АЙСЕН НИКОЛАЕВ
ХАМААНДАТЫН
БИИР НЬЫГЫЛ
АРАССЫЙАНЫ ӨЙҮҮБҮТ!**

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам ВРП «ЕДИНАЯ РОССИЯ»

ЛДПР **10 СЕНТЯБРЯ**

МЫ ГОВОРИМ ПРАВДУ

ЛДПР ЗА ТЕБЯ! ЛДПР ЗА ЯКУТИЮ!

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам ПП «ЛДПР»

**ПАРТИЙ МНОГО-
РОДИНА ОДНА!**

**ПАРТИЯ
РОДИНА
РОССИЯ** **№6**

Площадь предоставлена безвозмездно избирательному объединению на выборы депутатов Государственного Собрания РС(Я) (Ил Тумэн) седьмого созыва по партийным спискам ВПП «РОДИНА»

Улууска-бу күннэргэ. Нэһилиэкпит үбүлүөйүн көрсө киэркэйэр

Наталья СИБИРЯКОВА

Кэники сылларга улуус-пут киинигэр сайдыы баран иһэрэ арылхайдык көстөр буолла: дьон хаарбах дьылэртэн толору хааччыллылаах, тупсаҕай көстүүлээх таас дьылэргэ көһөллөр, санаттан саҥа эбийиэк үлэһэ киирэр, аспаал суол тэлгэнэр, сквердэр, киин болуоссат киэркэйэллэр.

Адьыах хонугунан Чурапчы нэһилиэгэ 375 сыллаах үбүлүөйүн көрсөөрү бэлэмнэнэбит. Улуус, нэһилиэк олохтоохтору бука бары өрө көтөҕүллэн бэлэҥ даатаны кэтэһэллэр.

Чурапчыга бу сайын эдэр ыччат тутуу этэрэстэрэ, бэйэ-

бит тэрилталарбит, дьон-сэргэ нэһилиэги тупсарыа үлэһэтиллэр. Олор истэригэр, биллэн турар, «Ытык сүбэ» убаастыр аҕа саастаахтарбыт түмсүүлэрэ баар. Кинилэр, мэлдьи да буоларын курдук, нэһилиэк уопастыбаннай олоһор олус көхтөөхтүк кыталлар.

Герасим Платонов: «Атыр-дьах ыйын 30 күнүгэр «Ытык Сүбэлэр» Василий Попов салалтатынан Иван Макаров, Петр Наумов уонна мин буолан, Кыайыы скверин таһынааҕы сынныалан скверин саҥардыыга субуотунньуктаабыт. Сыбаарка сүрүн үлэтин Василий Васильевич онордо, эргэ штакетнига көтүрүлүннэ, онон биир энгэр күрүө тимиринэн онгоһуллар. Кырааскалааһын

✎ Хаҥастан Петр Наумов, Герасим Платонов, Иван Макаров уонна Василий Попов.

үлэлэрэ, мас олордута хааллылар, нэһилиэкпит 375-с сылын көрсө бүтэриэхпит диин бөлөх санаалаах тэрдэстэбит.»

Ити курдук, эдэр ыччакка үтүө холобур буолар Ытык сүбэ дьонно Чурапчыларын туһугар үлэли-хамсы сылдьаллар.

Киһи умнубат салайааччыта

Кэпсиэхпин баҕарабын. Мин Семен Ивановичы эһэтигэр, саха биллиилээх суруйааччыта Эрилик Эристинигэр, маарыннатарым. Мэктиэтигэр, дьүһүнэ-бодото, быһыта-таһаата, бөдөҥө-садаҥа барыта эһэтин санатар курдуга.

Мария ГЕРАСИМОВА – СЭНЭЭРЭ

Семен Яковлев Чурапчыга култуура управлениетын салайар сылларыгар саҕалаабыт үгүс дьаһаллара кэлин өрөспүүбүлүкэ таһымнаах тэрээһиннэргэ кубулуйбуттара. Ол туһунан Семен Иванович манньк ахтыыны суруйан хаалларбыта.

«Кытаатан оһуохайдаан!»

- Оҕо сааспыттан уус-уран самодеятельностька кыттар буолан, идэбин таларбар култуура эйгэтин тутуспутум. 1983 с. Илин Сибирдээҥи култуура үнүстүүтүн бүтэрэн кэлэн, оройуоннааҕы култуура отделыгар инспириэтиринэн аналлым. Бу иннинэ сэбиэдиссэй Иван Кандинский Холбоһотооҕу култуура дьэтигэр кыһын, дипломнай практикабар сылдьан, түбэһэн көрбүтүм. Саал былаатынан тууна бааммыт, кырыа бөҕөтө буолбут, ханна эрэ командировкага ааһан иһэр быһыылааҕа. Бэрт кырдыаҥас киһи курдук өйдөөн хаалбыппын. Атырдыах ыйытар үлэбэр тахсыбытым. Киинэммит библиотечнай ситим дириэктэрэ Татьяна Карпова сэбиэдиссэйи солбуйан олороро. Мин кэлэбин кытары уолпускатыгар барбыта. Үлэбэр тахсыбыт бастахы күммэр «Мэлдьэхси куллуба чаҕылдантан умайда» диэн илдьит кэлэн уолуппута. Култуура кырдыаҥас да, эдэр да үлэһиттэрэ олус сайаастык көрсүбүттэрэ, сэбиэдиссэйтин саҕалаан «тоойуом» диэнтэн атыннык ааттаабыттар этэ. Онон бэрт түргэнник кэлэктипкэ сыстан, бэйэ киһитэ буола охсубутум.

Улахан дьаһаллары тэрийиңгэ үлэһиттэр бары саба түһэн үлэлиирбит. Ыһахтары, улахан үбүлүүдэри, өрөспүүбүлүкэтээҥи күрэхтэһиилэргэ кыттыһы сүрүн тэрийээччилэринэн, сценарийыттан саҕалаан Мария Герасимова, Валерий Герасимов, Надежда Заболоцкая, Анна Пудова, Василий Дьяковская уонна сэбиэдиссэйбит Иван Кандинский буолаллара. ССКП райкомун идеологияҥа сэкирэтээрдэрэ Алексей Шишигин, Агафья Птицына көмөлөһөлөрө.

Алексей Спиридонович улуус ыһааҕын бэлэмнииргэ режиссердуу сылдьан стадионҥа киирээччилэри: «Оттон билигин үөрбүт-көппүт сахалар киирэллэр», — диэн күллэрибэ умнуллубат.

1986 с. муус устардааҕы сабыытыалар кэннилэригэр, сайын Дьокуускайга ыччат бэстибээлэ «Комсомольская правда» хаһыат күннэригэр түбэһиннэрэн тыттыллыбыта. Чурапчыттан биригээдэнэн киирбиппит, Валерий Герасимов Орджоникидзе болуоссатыттан

саҕалаан, Довордохуу болуоссатыгар диэри, тэппит атаҕын кубулуппакка, оһуохай тылын таһааран тийибитэ. Проспегы икки өттүнэн сэлэни турбут дьон: «Оҕолоор, кытаатан оһуохайдаан!» — дэһэллэрэ. Онтон тэптэн, Довордохуу болуоссатыгар хас да түһүлгүнэн оһуохай тэмийбитэ.

Дьон көбөр тирээһин

Кырыы учаастактар ыччаттарын көрсүһүүлэрин тэрийи ол кэм биер сэргэх дьаһала этэ. Успуорка уонна уус-уран самодеятельность көрүүгэ күрэхтэһиилэр ыттылаллара. Инники күөҥгэ төлөйдөр, мэлдьэхсилэр, хаһыахтар аныһаллара.

Күрэхтэһии, кэнсиэрт кэнниттэн түүннэри маассабай оонньуу оройо аһыллара. Кыра учаастак кыаҕын таһынан элбэх кыттааччы, көрөөччү хонор уонна аһыыр усулуобуйалара олохтоохтор күүстэринэн хааччыллара. Көрсүһүүлэр дьон көбөр тирээһин буолан, бүддьүөттэн үбү-харчыны эрийбэттэр этэ.

Киһи ыырданмыт куонкурустар

Аныгы ырыаны толорооччулар куонкурустара хамсааһынны

таһаарбыта. Бастаан улуус киһигэр ыттыллара. Сыанабытын кииргэттэри, уоспут хабыллыар диэри шарик үрэрбит. Чурапчы култуурата сайдарыгар элбэх сонун сүүрээни киллэрбит Тарас Тарасов Хайахсыт кулуубуттан киирэн, сэтээрэтэр күөрчэҥин хараҕынан өҥөөх муусуканы оҥороро. Билигин баай кииргэтиилээх кэнсиэрдэргэ сырыттаһына, оччолорго сыанабытын оҥорон баран: «Сан Ремо курдук буолла!» — дэһэрбитин саныыбын. Куонкуруспут иккис сылыттан ыраа кэнсэбита, тэрээһин өттүнэн чопчу ыттыллар күннээх, миэстэлээх буолара ирдэммитэ. Онон сүбэлэһэн баран, бастыҥ дьээлээх-уоттаах Хайахсыт кулуубугар көһөрөргө быһаарбыппыт. Дьэ, ити кэмтэн ыла, куонкурус «Сааскы кылыһахтар» диэн аатынан өрөспүүбүлүкэҥэ биллэр-көстөр, сураҕыгар аартыга арыллыбыта.

Бу куонкурус «Ыллаа-туой, эдэр саас», «Кыыс Амма» курдук, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах куонкурустар Чурапчыга, Мындааһыга ыттылалларыгар тирэх буолбута. Манна мин чурапчылар биер албастыгыгар тохтуом этэ. Айыллаттан сэмэиттэн туормастанан, туох эмэ үчүгэни, сананы саҕалыыр буоллахпытна, ханна да сырдатыммакка, бэйэбит ырыбытыгар хаалларан иһэр үгэстээхпит, ол түмүгэр батыһааччыларбыт иннибитигэр түһэн, арай, киһилэр кыайыт-хоппут курдук буолааччылар.

Сайынын – отчуттарга

Биер умнуллубат өйдөбүлүнэн «Саһарҕа» диэн агиткултуура биригээдэтин үлэтэ буолар. Кураан буолан, Уус Маайа Ньотаратыгар, Кэбээйи Сииттэтигэр тийиң, оттуур звеноларга сылдыталаабыппыт. Дойдуларьтан тэйэ сылдыар дьон олус үөрэ көрсөллөрө. Биһиги кэн-

сиэринэн эрэ мунурдаммакка, от мунуутугар көмөлөһөрбүт. Сииттэҥэ барарбытыгар тизхиныкэ саппаас чааһын, дьонноро мылпыт кэһиһилэрин сүкпүтүнэн тийибиппит.

Өр сылларга улуус култууратын тутан олорбут В.Н. Дьячковская, М.Е. Васильева, М.Н. Старостин, Н.В. Захаров, В.Д. Пинигина, Н.И. Протодакина, М.Г. Оллонова, Н.П. Аммосова у.д.а. ааттара мэлдьи махталынан ахтыллыахтаах. Кыра хамнаска үлэлэригэр этэринэн-хааннарынан бэринилээх буолан олохторун анаабыттара. Киһилэр курдук дьон баар буолан, күннээҥи олохпут киир-кэйэр. Култуураҥа үлэлээбит сылларым миэхэ умнуллубат үтүө өйдөбүлү хаалларбыттара.

Хаарыан киһибит, хаарыан талааммыт...

Дьэ, ити курдук, Семен Яковлев Чурапчы улуусун култуурата сайдарын туһугар айымньылаахтык үлэлээбитэ, умнуллубат суолу-иһи хаалларбыта. Дойду бэлитиникэ уларыта-тэлэрийэ, сатарыйа турар сылларыгар эдэр киһиэхэ төһөлөөх ырахан сүтэхтэр сүктэриллэн ааспытын билигин сааһыран олорон сыналлыбыт.

Семен Иванович хайдах эрэ киһи өйдөөн көрбөккө да сылдыарын наһаа кыраҕытык көрө-билэ охсон, бэрт сытыы ойуулуур-дьүһүнүүр тыллара туттан күллэрэр уратылааҕа. Киһини кытта туох да кэтэх санаата суех, чэпчэкирик сээрэгэр, күлэр-үөрэр буоларбыт. Биһиги, оччотооҕу култуура үлэһиттэрэ, бэйэбит икки ардыгытыгар наар сахалыы-махалыы уус-уран тылым-өһү төрөтөн, бэйэ-бэйэбитин көбүтүһэн-күөртэһэн, сэлэммитин-сэлпэммитин сизэллээн-кутуруктаан, араастаан фантазиялаан көрө-көрө, күлэр-үөрэр буоларбыт. Дойдуһа сэлэһэн, күлсөн, хайдах

эрэ санаабыт чэлчээн, кыайтарыа да суох үлэлэригин саба тутарга күүс-уох ылан тарҕаарбыт. Бары биер уолсай интэриэһинэн үлэлиирбит. Ол иһин тэрийэр үлэбит-хамнаспыт түмүктээх буолара, барытын орун-оннугар ыспаран-хоһсоро, кэмигэр бүтэрэн-оһорон иһэрбит.

Мин Семен Ивановичы эһэтигэр, саха биллиилээх суруйааччыта Эрилик Эристинигэр, маарыннатарым. Мэктиэтигэр, дьүһүнэ-бодото, быһыта-таһаата, бөдөҥө-садаҥа барыта эһэтин санатар курдуга. Аһаардас тас көрүңгэ эрэ буолбакка, өссө сатаан дьүһүйэр дьоһура уонна айан суруйар талаан толору баара. Хаһыакка суруйар ыстатыйалара дириң ис хоһоонноох, туспа көрүүлээх, ырытыллаах, барыта сөрү-сөп, киһини ылынарар гына суруллубут буолара.

Култуураҥа өссө уһуннук үлэлээбитэ буоллар, араас дириң санаалары үөскэтэр туспа көрүүлээх режиссер, айар үлэһит буолуохтааҕа хааллаҕа. Эбэтэр суруйааччы да буолар кыахтааҕа. Ону баара, идэтин букатын атын хайыскаҕа уларытан, ис айар кута кыайан арыллыбакка хаалбыта хомотор. Хаарман киһибит, хаарман талааммыт...

Дьыл-хонук аастаҕын аайы, олорон, үлэлээн ааспыт дьоммут олохторо, үлэлэрэ-хамнастара умнуллан-тэмниллэн, саҥа көлүөнэ дьон араскы курдук үүнэн иһэллэрэ, урукку көлүөнэ дьон суох буолан иһэллэрэ түргэн сүрдээх буолар эбит. Семен Иванович курдук дьон үйэти-йэллэрэ хайаатар да наадалаах. Дьингэр, киһи суруйар талааннаах буолан бэйэтин бэйэтэ үйэтиппит эбит. Бэйэтин эрэ буолуо дуо, оччотооҕу көлүөнэ дьонун үлэтин-хамнаһын. Ону дьаһыһан олорон улуус хаһыатыттан хомуйустакха, киһи үлэтин, олоҕун туһунан толору өйдөбүлү ыһаахка сөп.

© Чурапчытааҕы норуодунай тыһаатыр 1989 сыллааҕы кэлэктиипэ.

/ХААРТЫСКА ААҔТАРТУС АРХЫЫБЫТТАН

